

Del cel a l'infern

“Hem obert un expedient sobre les targetes negres de Caja Madrid i arribarem fins a les últimes conseqüències, afecti a qui afecti”, sentenciava la setmana passada el secretari d'organització del PP, Carlos Floriano. Un dels afectats és Rodrigo Rato, qui podria ser expulsat de la formació.

Ho hauria pogut ser tot en el partit conservador. Va ser el polític de moda a començaments dels anys 2000, el ministre d'Economia espanyol considerat per alguns com el més brillant amb relació a tots els seus antecessors, el suposat mestre que havia transformat la deprimida Espanya en un dels països de la Unió Europea que més creixia econòmicament... Aquell esplendorós Rato de fa una mica més d'una dècada és avui un home derrotat, assenyalat com un pocavergonya, un gestor de banc fracassat, una rêmora política per al seu partit i una persona de 65 anys que es veu imputada en una instrucció judicial que omple d'incerteses el seu futur.

La terna dels successors. Just començat l'any 2003 Rodrigo Rato era el ministre d'Economia i vice-president segon del Govern presidit per José María Aznar. Se l'escoltava arreu del món, donava lliçons a tot l'orbe i se'l considerava el responsable del miracle espanyol de passar de la depressió econòmica en els anys socialistes a l'espectacular creixement que manifestava l'Estat en aquells moments. Home poc impressionat per la modèstia, es va doctorar en economia política essent ministre –l'any 2003– amb la tesi significativament titulada *El ajuste fiscal: un modelo explicativo del crecimiento de la economía española en la segunda mitad de los noventa*. Tot un autohome-natge. Marca de la casa. Una anècdota molt il·lustrativa sobre el personatge.

En aquells moments Rodrigo de Rato y Figueredo comptava 53 anys, a punt de fer els 54 el següent mes de març, passava pel moment de màxima esplendor de la seva carrera política al cim de la qual pareixia que encara no

Membre de l'elit sòcio-econòmica espanyola, Rodrigo Rato semblava destinat a ser el líder de la dreta, però en perdre l'oportunitat inicià la de gestor privat, fracassada i acabada en escàndol.

havia arribat. Com que Aznar havia anunciat que no es presentaria a la re-elecció, molts sospiraven –sobretot en ambients empresarials i financers– perquè Rato li fos el substitut. No obstant, la premsa conservadora d'aleshores, com *El Mundo* i *ABC*, assegurava que n'hi havia tres, d'aspirants. El primer, Jaime Mayor Oreja, l'assot dels nacionalistes, aleshores era diputat i portaveu del PP al Parlament basc, després d'haver renunciat el 2001 a seguir de ministre d'Interior per intentar obtenir un bon resultat a les eleccions d'Euskadi i ser –mitjançant la pinça amb el PSOE– elegit *lehendakari*, una operació que havia fracassat a les urnes. Aznar el volia recuperar per a la política a la capital espanyola i el sector més dretà del partit el tenia com el gran abanderat per al futur del PP.

Un altre possible successor era Mariano Rajoy, vice-president primer del Govern d'Aznar des de 2000. Home gris, disciplinat i fidel al president, s'havia ocupat de gestionar la famosa crisi de l'enfonsament del *Prestige*, el novembre de 2002, davant de les costes gallegues, a més d'ocupar les carteres que li havia encomanat el president des de 1996 –ministre de Presidència, d'Educació, d'Interior i d'Administracions Públiques– fent sempre tot allò que Aznar li demanava. No aixecava reticències dins del PP, al contrari que Oreja, a qui el sector més liberal veia com a massa radical de dreta.

Rato ocupava la tercera plaça de teòrics aspirants. El grup més moderat i liberal del PP el tenia com el seu gran estandard. Al seu favor comptava amb el suport, fins i tot admiració, que li

retia pràcticament la totalitat dels grans empresaris espanyols i la banca. I això representava un aval de molt de pes per ser finalment el futur líder del PP. Tanmateix, tenia en contra tot el sector intern més dretà.

Els analistes més pròxims al partit d'Aznar donaven per fet que les futures eleccions municipals i autonòmiques, que s'havien de celebrar el 25 de maig d'aquell any determinarien, en funció del resultat que obtingués el PP, quin perfil seria el més adequat per a candidat als comicis generals que es convocarien per al mes de març de l'any següent. No obstant això, just un any abans de la cita amb les urnes, el 16 de març de 2003, tot es capgirà: la cimera a les Açores entre el president George Bush, el primer ministre britànic Tony Blair i el president del Govern espanyol Aznar tancà els detalls de l'atac i invasió d'Iraq, sense el paraigua polític i moral de l'ONU, invasió que començà quatre dies després.

A tot l'Estat espanyol l'alineament tan mil·limètric d'Aznar amb els dos bel·licistes governs anglosaxons va provocar una gran onada d'indignació, que esclatà en mobilitzacions de carrer quan es concretà l'agressió bèl·lica. Fins a les eleccions locals i autonòmiques l'oposició social a la guerra va formar un moviment com mai no s'havia vist. Massiu i, a més, transversal ideològicament. Aznar ordenà fer causa comuna en defensa de la decisió presa. Però les files s'obrien pertot arreu. Tant Rajoy com Oreja van prendre posicions nítides al costat del president. Tanmateix, Rato s'estimà més un perfil molt baix, quasi inexistent de fet. Una actitud que enfurismà el sector més radical del PP.

“Mayor Oreja és qui suscita més confiança [per ser el substitut d'Aznar] entre els espanyols conscients dels problemes nacionals, que són molts. Rajoy és el que menys desconfiança suscita en el Govern en general i a La Moncloa en particular, almenys comparat amb Rato, el qual s'ha disfressat els darrers temps d'home invisible amb la vista posada a ser el gestor de la derrota del seu partit” a la cita amb les urnes locals i autonòmiques, escrivia el 24 d'abril en el seu diari *libertaddigital.com* Federico Jiménez Losantos, el conegut predicador d'ultradreta que aleshores tenia gran influència en bona part del PP.

La gran decepció. Potser per contrarestar l'ofensiva radical contra Rato, des d'*El País*, que a pesar de ser pro-socialista apostava pel ministre d'Economia com a substitut d'Aznar, es recordava el 5 de maig de 2003 que “Rato s'ha defensat d'aquestes acusacions en diverses entrevistes de ràdio”, en les quals “ha insistit a dir que ell es va encarregar de totes les qüestions econòmiques que han acompanyat la crisi d'Iraq [...] i que en cap cas no s'ha amagat”.

Aleshores, però, pareixia ja tot decidit... en contra de Rato. El president no li perdonà mai que no li fes expressament costat amb la invasió d'Iraq. I, per una altra banda, és probable que sentís enveja respecte del reconeixement internacional que tenia el ministre, molt superior al seu propi. Encara que Aznar no en deia ni mitja, sobre qui pensava ungir com a successor seu, abans de les eleccions locals i autonòmiques del 25 de maig als cenacles madrilenys d'iniciats en l'*aznarologia* es donava per fet que la cosa ja estava només entre Mayor i Rajoy.

Al cap dels anys, el mateix Aznar confessà, en el seu llibre *Memorias* (Editorial Planeta, novembre de 2012), que abans de 2002 havia demanat dues vegades a Rato que acceptés ser el seu futur substitut, que el ministre econòmic s'hi negà però que a la primavera de 2003 li comunicà que sí que hi estava disposat. Però aleshores el president considerà que ja era tard “i vaig limitar-me a prendre nota” de la petició.

Al final, el darrer cap de setmana d'agost de 2003 el líder conservador va fer públic qui seria el successor: Rajoy. Segurament el resultat dels comicis del maig anterior l'havia fet decidir definitivament. El PSOE superà el PP en vots populars: 7.999.178 contra 7.875.762. Poca diferència, però el guanyà. Això indicava que estratègicament convenia molt més una imatge moderada. No podia ser la dura i radical d'Oreja. I com que Aznar havia fet la creu a Rato, només li quedava una opció.

Nous horitzons. Aquella decepció va ser enorme per al ministre d'Economia, un home amb un gran ego. Si no podia arribar al cim de la seva carrera política, s'estimava més abandonar-la. No ho digué, però quan acceptà ocupar

Rodrigo i els Rato

Rodrigo de Rato y Figaredo arribà al món a Madrid el 18 de març de 1949 en el si d'una família molt rica, una de les senyeres del franquisme. Son pare, Ramon, encarregà al fill gran, també anomenat Ramon –mort el 2012–, els negocis familiars mentre que al petit Rodrigo l'encaminà cap a la política. Es llicencià en dret el 1971 a Madrid i es feu màster en administració d'empresa a la Universitat de Berkeley –Califòrnia– el 1975. Entrà a les empreses familiars –la radiofònica Cadena Rato, entre d'altres– però per poc temps. Son pare era un dels finançadors d'Aliança Popular, a la qual l'apuntà. El 1979 va ser candidat –frustrat– a diputat per Cadis, per AP. El 1982 assolí l'acta per Madrid i

ja no l'abandonaria fins el 2004. En el moment que Manuel Fraga anuncià la seva retirada, els Rato optaren per José María Aznar. Els agrai el suport convertint Rodrigo en un dels homes de la seva confiança. En guanyar les eleccions de 1996, el nomenà ministre d'Economia. Començava el gran ascens, el cim del qual pareixia escrit: ser president del PP i del Govern espanyol. Però el somni es va trencar i decidí abandonar la política. Inicià una nova carrera assumint la presidència del Fons Monetari Internacional, càrrec que abandonà forçosament al cap de tres anys per passar a ocupar assessories d'inversions internacionals. Poca cosa per a qui es considerava a si mateix una mena de mag de l'economia. El gener de 2010 aconseguia que el fessin president de Caja Madrid. Havia tocat el cim, encara que no ho sabia, i començava el seu descens als inferns.

altre pic un lloc a la llista del PP al Congrés per Madrid el 2004 ja estava fent passes perquè la seva nova estada a les Corts fos molt breu. Tres mesos es torbà a anunciar la renúncia. Els contactes conreats durant els vuit anys al cap del ministeri li obriren les portes de la direcció gerent –màxim càrrec executiu– del Fons Monetari Internacional (FMI), un dels grans temples del capitalisme mundial.

El 7 de juny de 2004 prenia possessió del càrrec, a la seu del FMI a Washington. Al mateix temps, els seus companys del PP iniciaven a Madrid una llarga i depriment travessia del desert opositor. D'alguna manera Rato vivia el contrast com una dolça venjança. La felicitat li durà poc, però. Tensions internes en el si del FMI precipitaren la dimissió de l'espanyol el 28 de juny de 2007. Al·legà “raons personals”, però ningú no se les va creure. No fou fins quatre anys més tard quan es va saber què havia passat realment. El gener de 2011 fonts del FMI filtraren als principals mitjans de comunicació internacionals, així com a certa premsa especialitzada, l'existència de guerres soterrades en el si de l'entitat, i també d'anàlisis de prospecció que es feien més per quedar bé davant d'alguns poderosos països –sobretot els Estats Units, principal aportador al pressupost del Fons– que per valorar l'economia mundial objectivament, censura d'opinions que s'allunyessin de l'ortodòxia imposada pels Estats més influents i manca de supervisió i control per part de les direccions gerents entre 2004 i

L'ambiciós Rato volia convertir els vuit anys de ministre d'Economia en el trampolí per passar a ser president del PP i del Govern espanyol, però fracassà.

2007 –els anys de Rato, així com el temps, molt breu, que ocupà el càrrec la seva antecessora nord-americana, Anne Osborn Krueger, entre el 4 de març de 2004 i la data en què la substituï l'espanyol–. L'informe assenyalava com a conclusió que aquesta actitud dels directius de l'ens, del tot acomodaticia, els va fer viure “dins una bombolla d'optimisme” mentre “s'estava gestant la més gran crisi financera”, que esclatà el 2008.

Si el 2003 se li havia truncat la carrera política, quatre anys després se li truncava la de gran guru de l'economia internacional. Un segon cop, tant o més

nociu que el primer, per al seu ego desmesurat. Quedà en una situació delicada: amb 59 anys i sense haver culminat cap dels dos grans reptes professionals que havia assumit, el polític i el de gerent del FMI. L'estiu de 2008 no degué ser gens fàcil, per a ell.

Malgrat el fracàs a Washington, no li mancaren ofertes de feina. Acceptà ser assessor del Banc Lazard –dedicat a inversions de fons internacionals–, amb seu a Londres, i més tard també assessorà el Banc de Santander així com Critería, l'hòlding d'empreses participades per La Caixa. Era poc, però, per a un home tan ambiciós i necessitat de

reivindicar-se com a triomfador després dels renouers fracassos tinguts.

Mitjançant els contactes polítics dels quals gaudia aconseguí fer-se nomenar el gener de 2010 president de Caja Madrid. Sense fer cas a la crisi financera i econòmica imposà un ritme frenètic a l'entitat per convertir-la en un dels bancs –en ple procés de reconversió de les antigues caixes d'estalvi– de referència. Era la seva forma d'arribar, a la fi, a l'èxit incontestable que tant perseguia. Configurà Bankia, presentada oficialment el febrer de 2011, no sols com la unió de les caixes de Madrid, Canàries, Àvila, Segòvia, Laietana, Bancaja i Rioja, sinó com un

banc amb un futur esplendorós. L'octubre de 2011 entrava a cotitzar a l'Ibex 35 amb una capitalització de 6.500 milions. El mes de desembre d'aquell any Rato presentava el pla estratègic de l'entitat fins al 2015: la definia com un dels quatre líders financers espanyols i anunciava un benefici per a 2011 de 305 milions. Tot li somreia. Però va ser per poc temps. L'any següent una auditoria externa descobrí irregularitats que desmentien els comptes tan optimistes de l'ex-ministre.

La caiguda. La nova comptabilitat de l'entitat deixava clar que havia tingut pèrdues per valor de 2.979 milions

d'euros el 2011. L'impacte va ser enorme en ambients polítics i financers. El Banc d'Espanya obligà Bankia a presentar un pla de viabilitat, en el qual es feien públics els salaris que cobraven els directius. Rato se'n duia 2,34 milions anuals en uns moments en què arreu s'acomiadaven treballadors. L'escàndol va ser majúscul. L'antiga estrella s'estava convertint en objecte de la ràbia popular. I només havia començat el seu particular descens a l'infern.

Just començat el maig de 2012 el pla de viabilitat fou rebutjat per les autoritats. El dia 6 Rato dimitia assegurant, però, que no calia patir per Bankia perquè "té un nivell de solvència molt alt". No ho veia igual el FMI, que assenyalà l'entitat com el perill més greu per a l'economia espanyola perquè podia arrossegar tot el sistema financer. El Govern intervingué tot seguit la criatura creada per Rato i hi invertí milers de milions públics per intentar evitar la fallida. Dos mesos després, el juliol, Rato fou citat a declarar com a imputat per l'Audiència Nacional, juntament amb tota la cúpula de Bankia, per aclarir si la seva gestió suposà la comissió de greus delictes. A banda, i fins ara mateix, hi ha tres querelles més presentades en la seva contra per mala gestió.

I per si faltava res, l'escàndol de la targetes *black* de Bankia deixà en evidència fa dues setmanes la roïndat d'un home que carregava, entre d'altres moltes coses, les copes i diversions diverses al banc que al mateix temps arruïnava.

En veure truncada la seva ambició de ser president, abandonà la política i passà a ser director gerent del FMI, i també fracassà.

Miquel Payeras

Cines Babel Vicente Sancho Tello, 10. · València
A most wanted man
d'Anton Corbijn

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS :
4,40 € De dilluns a dijous
i 6€ cap de setmana.

(Cal acompanyar el justificant de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
5,60€ de dilluns a dijous
excepte vespra de festiu i festius.

